

บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์

The Role of Sub-District Headmen in Examining Policies of Local Government
Organizations Mueang Buriram District Buriram Province

ธนพัฒน์ จงมีสุข¹, สากล พรหมสถิต², ภัทรพล ทศมาศ³ และ สถาพร วิชัยรัมย์⁴

Thanapat Jongmeesuk¹, Sakon Phromsathit², Pattarapol Tosamas³, and Sathaphon Wichairam⁴

¹⁻⁴อาจารย์สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

¹⁻⁴Lecturer Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Buriram Rajabhat University, Thailand

¹E-mail: Thanapat.jm@bru.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9287-9248>

²E-mail: Sakon.phromsathit@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1114-1306>

³E-mail: Pattaraphon.tm@bru.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-0561-7906>

⁴E-mail: PJ8989@hotmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-0103-0758>

Received 15/06/2023

Revised 20/06/2023

Accepted 25/06/2023

บทคัดย่อ

บทบาทหน้าที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ตามกรอบของตัวบทกฎหมายที่กำหนดไว้เป็นลักษณะผู้ปกครองท้องถิ่นตามกลไกการบริหารราชการส่วนภูมิภาคและเป็นตัวแทนภาครัฐที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด อำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบันนั้นกำนันและผู้ใหญ่บ้านต่างก็เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารประเทศ อันเนื่องมาจากทั้งคู่ต่างก็เปรียบเสมือนเป็นแขนขาหรือตัวประสานงานระหว่างรัฐกับประชาชนนั่นเอง ดังนั้นการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับบทบาทการมีส่วนร่วมตรวจสอบนโยบาย (2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบการมีส่วนร่วมตรวจสอบนโยบายในระดับท้องถิ่น (3) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของกำนันผู้ใหญ่บ้าน (4) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการมีส่วนร่วมตรวจสอบนโยบายในระดับท้องถิ่น การศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาต่อกับกลุ่มประชากร ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 291 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างของทาร์โรว์ ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับบทบาทการมีส่วนร่วมตรวจสอบนโยบายของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประมาณค่าพารามิเตอร์ ความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์ตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยสถิติไคกำลังสอง ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับบทบาทการมีส่วนร่วมตรวจสอบนโยบาย พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง (2) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมตรวจสอบนโยบาย พบว่า มีค่า KMO เท่ากับ 0.755 เหมาะสมใช้วิเคราะห์องค์ประกอบดี สมประสิทธิ์

[601]

Citation:

ธนพัฒน์ จงมีสุข, สากล พรหมสถิต, ภัทรพล ทศมาศ และ สถาพร วิชัยรัมย์. (2566). บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขต

อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3 (4), 601-620

Jongmeesuk, T., Phromsathit, S., Tosamas, P., & Wichairam, S. (2023). The Role of Sub-District Headmen in Examining Policies of Local Government

Organizations Mueang Buriram District Buriram Province. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 3 (4), 601-620; DOI:

<https://doi.org/10.14456/iarj.2023.210>

สหสัมพันธ์ของเพียร์สันผ่านเกณฑ์โดยมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.208 ถึง 0.889 มีความเหมาะสมในการใช้วิเคราะห์องค์ประกอบ (3) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลมี 8 องค์ประกอบ 30 ตัว บ่งชี้ (4) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมตรวจสอบนโยบาย พบว่า ค่าไคสแควร์ (χ^2) = 2276.252 ที่องศาอิสระ (df) = 977 P-value = 0.051 ค่าไคสแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df) = 2.32 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) = 0.984 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) = 0.952 ค่ารากกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) = 0.013 และค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (SRMR) = 0.010

คำสำคัญ: การวิเคราะห์องค์ประกอบ; บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน; ตรวจสอบนโยบาย

Abstract

The roles and duties of sub-district chiefs and village headmen are by the framework of the law defined as local rulers according to the mechanisms of provincial administration and representing the government sector closest to the people. The powers and duties of the village headman at present, the village headman and the village headman play an important role in the administration of the country, as both of them are likened to the limbs or coordinators between the state and the people. This research aims to (1) study the level of participation in policy auditing; (2) study the participation in policy auditing components at the local level; (3) to analyze the confirmatory components of village headmen and village headmen (5) to study policy recommendations of sub-district chiefs and village headmen on their participation in policy auditing at the local level This study was conducted with population groups, namely village headman, village headman, inspector, village headman, assistant village headman. in the area of Mueang Buriram District Buriram Province The sample group consisted of 291 people. The sample group was determined by Taro Yamane's sampling formula. The level of participation in the policy examination of sub-district headmen, and village headmen, and statistics used in the analysis were frequency, mean, percentage, division, standard deviation, and parameter estimation. Consistency of the hypothetical correlation model with the data manifested by the chi-squared statistic. The findings showed that; (1) The role level of participation in policy auditing was found that the overall picture was high. (2) Policy Audit Participation Elements It was found that the KMO value was 0.755, suitable for elemental analysis. Pearson's correlation coefficient Passed the criterion with

[602]

Citation:

ธนพัฒน์ จงมีสุข, สากุล พรหมสถิตย์, ภัทรพล ทศมาศ และ สถาพร วิชัยรัมย์. (2566). บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขต

อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3 (4), 601-620

Jongmeesuk, T., Phromsathit, S., Tosamas, P., & Wichairam, S., (2023). The Role of Sub-District Headmen in Examining Policies of Local Government

Organizations Mueang Buriram District Buriram Province. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 3 (4), 601-620; DOI:

<https://doi.org/10.14456/iarj.2023.210>

discriminant power ranging from 0.208 to 0.889, it was suitable for elemental analysis. (3) Confirmatory component analysis found that There are 8 factors affecting 30 indicators. (4) Analyzing factors affecting policy audit participation, it is found that chi-square (χ^2) = 2276.252 at degrees of freedom (df) = 977 P- value = 0.051, chi-square relation (χ^2) /df = 2.32, GFI = 0.984, Adjusted GFI (AGFI) = 0.952, root-square of error by Approximately (RMSEA) = 0.013 and the root of the mean square of the remainder in the form of standardized scores (SRMR). = 0.010.

Keywords: Elemental Analysis; Roles of the Village Headman; Policy Evaluation

บทนำ

บทบาทหน้าที่ที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ตามกรอบของตัวบทกฎหมายที่กำหนดไว้เป็นลักษณะผู้ปกครองท้องถิ่นตามกลไกการบริหารราชการส่วนภูมิภาคและเป็นตัวแทนภาครัฐที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ซึ่งมีกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบโดยตรง การทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจประการหนึ่งที่น่าจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นได้ว่าทั้งกำนันและผู้ใหญ่บ้านต่างก็ต้องสวมบทบาทสองด้านพร้อมๆ กัน คือ กิ่งข้าราชการประจำและกิ่งข้าราชการการเมืองในระดับท้องถิ่นในการเข้าไปมีส่วนร่วมต่อการกำหนดนโยบายของท้องถิ่นอย่างน้อยเพียงใด จากการแบ่งอำนาจจากส่วนกลางให้กับการปกครองส่วนภูมินาณนั้น นอกจากจังหวัด และอำเภอแล้ว ตำบลและหมู่บ้านยังเป็นส่วนที่ย่อยที่สุดของระบบการแบ่งอำนาจ (Reconcentration) การจัดการปกครองระดับตำบลหมู่บ้านนั้นจะเห็นได้ว่าบุคลากรที่มีความสำคัญต่อการปกครองท้องถิ่นมากที่สุดก็คือ “กำนันและผู้ใหญ่บ้าน” มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศชาติในทุกระดับทั้งส่วนกลางส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น บทบาทและหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในฐานะนักปกครอง คือ หัวหน้าของราษฎร หน้าที่รักษาความสงบควบคุมดูแลลูกบ้านให้ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งจะต้องทำตามกฎระเบียบแบบแผนของทางราชการ รวมทั้งกระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎร รวมถึงการประนีประนอมข้อพิพาทของราษฎรด้วย เป็นผู้รายงานต่อทางราชการ เมื่อมีทุกข์ภัยเกิดขึ้นแก่ลูกบ้าน รวมทั้งรู้เห็นเหตุการณ์แปลกประหลาดอันใดเกิดขึ้นในหมู่บ้าน (ณัฐวุฒิ ฤงนก, 2555)

อำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบันนั้นกำนันและผู้ใหญ่บ้านต่างก็เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารประเทศ อันเนื่องมาจากทั้งคู่ต่างก็เปรียบเสมือนเป็นแขนขาหรือตัวประสานงานระหว่างรัฐกับประชาชนนั่นเอง ก็เนื่องมาจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ที่สวมบทบาทอยู่ใน 2 ฐานะพร้อมๆ กัน คือ ฐานะแรกกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกระทำหน้าที่เป็นข้าราชการที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือทางราชการ ทั้งในส่วนฝ่ายปกครอง งานทะเบียนราษฎร และงานส่งเสริมกิจการพัฒนาในตำบลหรือหมู่บ้าน เป็นต้น ฐานะที่สอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่างกระทำหน้าที่เป็นตัวแทนประชาชนด้วยเช่นกัน จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นภายในเขตพื้นที่ โดยการเข้าไปมีส่วน

ร่วมต่อการปฏิบัติงานในระดับท้องถิ่นนั้นในการร่วมกำหนดทิศทางการนโยบาย การดำเนินนโยบาย และตรวจสอบนโยบาย เป็นเรื่องที่ยาก ทั้งนี้เนื่องด้วยกระบวนการนโยบายนั้นจัดทำโดยสภาท้องถิ่นเป็นสำคัญ การให้ความสำคัญกับภาคประชาชนและบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้นเป็นในรูปแบบกระบวนการบริหารจัดการในเขตพื้นที่รับผิดชอบมากกว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมนำเสนอทิศทางการนโยบายของท้องถิ่นนั้นๆ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำการศึกษาบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พร้อมทั้งองค์ประกอบการมีส่วนร่วมตรวจสอบนโยบายและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่อนโยบายภาครัฐหาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สะท้อนออกมาจากกำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อนำไปใช้ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบนโยบายระดับท้องถิ่นมากที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมตรวจสอบนโยบายในระดับท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการมีส่วนร่วมตรวจสอบนโยบายในระดับท้องถิ่นของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน
3. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการมีส่วนร่วมตรวจสอบนโยบายในระดับท้องถิ่น

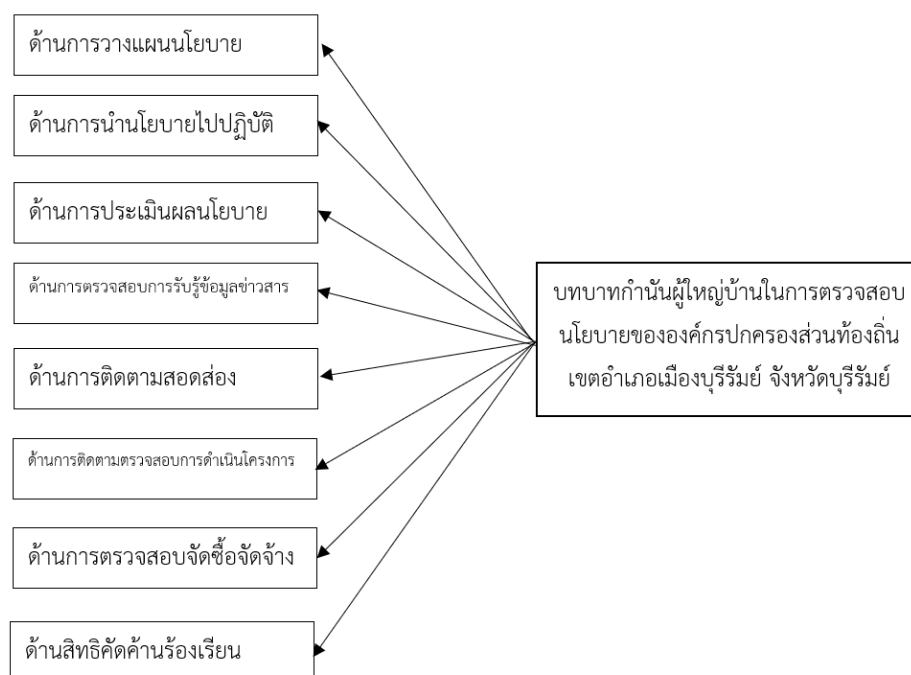
การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยการสังเคราะห์ข้อมูลบทบาทการมีส่วนร่วมตรวจสอบร่วมในนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแนวคิด ทฤษฎีสรุไว้ 8 ด้าน ดังนี้

1. การวางแผนนโยบาย มีนักวิชาการที่ศึกษาไว้ดังนี้ กรมการปกครอง (2550), โกวิท พงงาม (2550).
2. การนำนโยบายไปปฏิบัติ มีนักวิชาการที่ศึกษาไว้ดังนี้ ธีระพงษ์ แก้วหาญ (2543), ปกรณ์ สุวรรณ (2546).
3. การประเมินผลนโยบาย มีนักวิชาการที่ศึกษาไว้ดังนี้ นงลักษณ์ พรหมจินดา (2554).
4. การตรวจสอบการรับรู้ข่าวสาร มีนักวิชาการที่ศึกษาไว้ดังนี้ นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2546).
5. การติดตามสอดส่อง มีนักวิชาการที่ศึกษาไว้ดังนี้ ชาญ คำวรรณ (2546).
6. การติดตามตรวจสอบนโยบาย มีนักวิชาการที่ศึกษาไว้ดังนี้ ธวัชชัย รักขนาม. (2538).
7. การตรวจสอบจัดซื้อจัดจ้าง มีนักวิชาการที่ศึกษาไว้ดังนี้ นิจ ไพธสนธ์ (2542), มนัส สุริยสิงห์ (2543).
8. สิทธิคัดค้านร้องเรียน มีนักวิชาการที่ศึกษาไว้ดังนี้ ณรงค์เดช จงหนาน (2550)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษายอบบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง: ประชากร ได้แก่ กำนัน สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 19 ตำบล 337 หมู่บ้าน (สำนักงานอำเภอเมืองบุรีรัมย์ (2565) กลุ่มตัวอย่าง จากการสุ่มตัวอย่างตามสูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ (YAMANE) ที่มีระดับความเชื่อมั่น 95.5% และความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ (Yamane, T. 1973; ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555: 146) โดยเป็นกลุ่มที่ 1 จำนวน 291 คน และกลุ่มที่ 2 จำนวน 300 คน ผู้วิจัยจึงได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยให้ตำแหน่งหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นชั้น ซึ่งแบ่งเป็น 4 ชั้นตามบทบาทหน้าที่ แล้วสุ่มตัวอย่างจากแต่ละชั้นโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย: เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย (1) ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่ง รายได้ (2) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบบ

[605]

Citation:

อนพัฒน์ จงมีสุข, สากล พรหมสถิตย์, ภัทรพล ทศมาศ และ สราพร วิชัยรัมย์. (2566). บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขต

อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3 (4), 601-620

Jongmeesuk, T., Phromsathit, S., Tosamas, P., & Wichairam, S., (2023). The Role of Sub-District Headmen in Examining Policies of Local Government

Organizations Mueang Buriram District Buriram Province. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 3 (4), 601-620; DOI:

<https://doi.org/10.14456/iarj.2023.210>

มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 15 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เป็นการสัมภาษณ์ กำนัน จำนวน 2 คน สารวัตรกำนัน จำนวน 3 คน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 5 คน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 5 คน วิธีการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยจะจัดทำชุดแบบบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดกลุ่มความคิดเห็น (Grouping)

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ: (1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาท กำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อใช้สังเคราะห์องค์ประกอบมิติต่างๆ และสร้างเครื่องมือวิจัย (2) นำเครื่องมือในการวิจัยผลการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของผู้เชี่ยวชาญมา คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า ข้อคำถามที่ใช้ได้ตามเกณฑ์การพิจารณา 30 ข้อ ตั้งแต่ 0.670 ถึง 1.000 (3) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try out) ในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่ตัวอย่าง ค่าความเที่ยง (Reliability) ด้วยสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์แอลฟา (alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ตามด้านขององค์ประกอบได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.839 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเหมาะสมที่จะ นำไปใช้เก็บข้อมูล (4) นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแต่ละข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) โดยวิธีหาค่า สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) โดยใช้เกณฑ์พิจารณาข้อ ที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.183 ถึง 1,000 (สมบัติ ห้ายเรือคำ, 2552) พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.208 ถึง 0.889 (5) จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยกับ ตัวอย่างกลุ่มที่ 1 ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ มีค่า KMO เท่ากับ 0.755 แสดงว่า ข้อมูลชุดนี้เหมาะสมที่จะนำไปใช้วิเคราะห์องค์ประกอบดี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้: (1) วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (2) วิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้สถิติ วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของคะแนนระหว่างข้อคำถามทั้งหมด โดยใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อให้ทราบลักษณะความสัมพันธ์ของตัวแปร สำหรับใช้พิจารณาความเหมาะสมของเมตริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร โดยพิจารณาค่า KMO and Bartlett's Test (สมบัติ ห้ายเรือคำ, 2555) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เพื่อหาองค์ประกอบบทบาท กำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบาย โดยใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ การเตรียมเมตริกซ์สหสัมพันธ์ การสกัดองค์ประกอบขั้นต้น (Extraction) วิธีการหมุนแกน (Rotation) การสร้างตัวแปรประกอบหรือสเกลองค์ประกอบพิจารณาองค์ประกอบที่มีค่าไอเกน (Eigen Value) มากกว่า 1 มีน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า 0.300 และมีจำนวนตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

[606]

Citation:

ธนวัฒน์ จงมีสุข, สากล พรหมสถิตย์, ภัทรพล ทศมาศ และ สราพร วิชัยรัมย์. (2566). บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขต

อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3 (4), 601-620

Jongmeesuk, T., Phromsathit, S., Tosamas, P., & Wichairam, S., (2023). The Role of Sub-District Headmen in Examining Policies of Local Government

Organizations Mueang Buriram District Buriram Province. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 3 (4), 601-620; DOI:

<https://doi.org/10.14456/iarj.2023.210>

(Confirmatory Factor Analysis: CFA) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดล การวัดบทบาทการเข้าไปมีส่วนร่วมในนโยบายของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ค่าไคสแควร์ กำลังสอง (Chi-Square Statistic) ค่าไคสแควร์กำลังสองสัมพัทธ์ (Relative Chi-Square) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index ; GFI) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Root Mean Squared Residual: RMR) ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Squared Error of Approximation: RMSEA) และค่าดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI)

ตาราง 1 ค่าสถิติทดสอบความกลมกลืนของแบบจำลอง

ดัชนีทดสอบความกลมกลืน	เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา
Chi-square: χ^2	(p >.05)
χ^2 /df	มีค่ามากกว่า 2.00 ไม่เกิน 5.00
Goodness of Fit Index: GFI	มีค่ามากกว่า.95
Adjusted the Goodness of Fit Index: AGFI	มีค่ามากกว่า.90
Standardized Root Mean Square Residual	มีค่าต่ำกว่า.05
Standardized RMR Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA	มีค่าต่ำกว่า.05

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ สรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อความถามบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ดังแสดงตาม ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1 ด้านการวางแผนนโยบาย	3.903	0.621	สูง
2 ด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ	4.036	0.553	สูง
3 ด้านการประเมินผลนโยบาย	3.722	0.622	สูง
4 ด้านการตรวจสอบการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	4.248	0.492	สูง
5 ด้านการติดตามสอดส่อง	4.135	0.512	สูง
6 ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินโครงการ	4.130	0.595	สูง
7 ด้านการตรวจสอบจัดซื้อจัดจ้าง	4.124	0.509	สูง
8 ด้านสิทธิคัดค้านร้องเรียน	4.103	0.615	สูง
ผลรวมค่าเฉลี่ย	4.050	0.280	สูง

จากตารางที่ 2 พบว่า บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=4.05$, S.D.= 0.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ระดับสูงทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการตรวจสอบการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X}=4.24$, S.D.= 0.49) ด้านการติดตามสอดส่อง ($\bar{X}=4.13$, S.D.= 0.51) ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินโครงการ ($\bar{X}=4.13$, S.D.= 0.59) ด้านการตรวจสอบจัดซื้อจัดจ้าง ($\bar{X}=4.12$, S.D.= 0.50) ด้านสิทธิคัดค้านร้องเรียน ($\bar{X}=4.10$, S.D.= 0.61) ด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ ($\bar{X}=4.03$, S.D.= 0.55) ด้านการวางแผนนโยบาย ($\bar{X}=3.90$, S.D.= 0.62) ด้านการประเมินผลนโยบาย ($\bar{X}=3.72$, S.D.= 0.62)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สัน (Pearson's Product Moment Correlation coefficient) ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 จำนวน 1084 ค่า และเป็นความสัมพันธ์ทางบวกทั้งหมด โดยมีขนาดความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.208 ถึง 0.889 รายละเอียดค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งหมดในภาพรวมเกือบทุกคู่มีนัยสำคัญทางสถิติมีค่าความสัมพันธ์ระหว่าง 0.208 ถึง 0.889 โดยความสัมพันธ์ภายในกลุ่มของตัวแปรสังเกตได้แต่ละกลุ่มทุกคู่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความสัมพันธ์สูงกว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภายนอกกลุ่ม ซึ่งถือว่าเป็นตัวแปรที่มีความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเนื่องจากมีความสัมพันธ์ภายในกลุ่มสูงกว่าภายนอกกลุ่มที่ไม่จำเป็นต้องวิเคราะห์จัดกลุ่มข้อมูลตัวใหม่ตามวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยมีค่าเฉลี่ยของตัวแปรในกลุ่มอยู่ระหว่าง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง พบว่า แบบจำลองเบื้องต้นไม่มีความสอดคล้องกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงได้ทำการปรับแบบจำลอง โดยการผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้น ให้ความคลาดเคลื่อน ของตัวแปรภายในสังเกตได้มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งหลังจากปรับแบบจำลองแล้วเมื่อพิจารณาดัชนีความกลมกลืน ได้แก่ ค่าไคสแควร์ (χ^2) ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) ดัชนีวัดระดับ ความกลมกลืนปรับแก้แล้ว (AGFI) ค่ารากกำลังสอง ของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) และค่าราก ของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปคะแนน มาตรฐาน (Standardized RMR) พบว่า องค์ประกอบ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติทดสอบความกลมกลืนของแบบจำลอง

ดัชนีความ กลมกลืน	เกณฑ์การพิจารณา	ก่อนปรับโมเดล		หลังปรับโมเดล	
		ค่า	การพิจารณา	ค่า	การพิจารณา
χ^2 p-value	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p < 0.05)	$\chi^2=3678.199$, df=435 p = 0.000	ไม่ผ่าน	$\chi^2=2276.252$, df=977 p = 0.051	ผ่าน
χ^2/df	มีค่ามากกว่า 2.00 ไม่ เกิน 5.00	8.455	ไม่ผ่าน	2.32	ผ่าน
GFI	มีค่ามากกว่า 0.90	0.985	ผ่าน	0.984	ผ่าน
AGFI	มีค่ามากกว่า 0.90	0.787	ไม่ผ่าน	0.952	ผ่าน
SRMR	มีค่าต่ำกว่า 0.05	0.143	ไม่ผ่าน	0.010	ผ่าน
RMSEA	มีค่าต่ำกว่า 0.05	0.040	ผ่าน	0.013	ผ่าน

หมายเหตุ: ดัชนีที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องและความกลมกลืนของตัวแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

.....

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมตรวจสอบนโยบาย

องค์ประกอบ/ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ		
	มาตรฐาน	S.E.	R ²
ตัวแปร Fc1 องค์ประกอบด้านการวางแผนนโยบาย	0.872	0.156	0.808
ตัวแปร Factor 1.1 อีกระในการตรวจสอบ	1.000	0.541	0.284
ตัวแปร Factor 1.2 คนสำคัญในการประเมินผล	0.820	0.433	0.250
ตัวแปร Factor 1.3 ลักษณะกิจกรรมในการปฏิบัติงาน	1.522	0.301	0.624
ตัวแปร Factor 1.4 การบริหารโครงการร่วมกับชุมชน	1.092	0.400	0.391
ตัวแปร Fc2 องค์ประกอบด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ	0.921	0.252	0.743
ตัวแปร Factor 2.1 ร่วมกับชุมชนในการปฏิบัติกิจกรรม	1.000	0.295	0.470
ตัวแปร Factor 2.2 มีส่วนในการเป็นคณะกรรมการ	0.947	0.350	0.401
ตัวแปร Factor 2.3 กำหนดผู้ใหญ่บ้านและชุมชนมีส่วนร่วม	0.865	0.407	0.324
ตัวแปร Factor 2.4 มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการนโยบาย	0.826	0.388	0.315
ตัวแปร Fc3 องค์ประกอบด้านการประเมินผลนโยบาย	0.812	0.383	0.759
ตัวแปร Factor 3.1 มีส่วนต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมกับนโยบาย	1.000	0.744	0.284
ตัวแปร Factor 3.2 มีส่วนเข้าไปร่วมองค์กรปกครองท้องถิ่น	0.895	0.585	0.288
ตัวแปร Factor 3.3 เปิดโอกาสให้กำหนดผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วม	0.800	0.438	0.302
ตัวแปร Factor 3.4 มีส่วนในการขับเคลื่อนนโยบาย	0.892	0.550	0.299
ตัวแปร Fc4 ด้านการตรวจสอบการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	0.936	0.196	0.851
ตัวแปร Factor 4.1 อภิปรายการกำหนดนโยบาย	1.000	0.454	0.077
ตัวแปร Factor 4.2 มีส่วนในการสรุปผลของนโยบาย	2.791	0.190	0.608
ตัวแปร Factor 4.3 สร้างแบบแผนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ	1.443	0.426	0.156
ตัวแปร Factor 4.4 ร่วมในการวางแผนนโยบาย	0.342	0.568	0.008
ตัวแปร Fc5 ด้านการติดตามสอดส่อง	0.907	0.236	0.853
ตัวแปร Factor 5.1 นโยบายชุมชนให้ความสำคัญ	1.000	0.457	0.122
ตัวแปร Factor 5.2 ผู้ใหญ่บ้านบทบาทตรวจสอบนโยบาย	2.736	0.073	0.867
ตัวแปร Factor 5.3 มีส่วนร่วมในนโยบายที่ลงมาชุมชน	0.616	0.414	0.055
ตัวแปร Factor 5.4 ก่อนมีการกำหนดนโยบาย	0.140	0.450	0.500
ตัวแปร Fc6 ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินโครงการ	0.941	0.231	0.800
ตัวแปร Factor 6.1 ตรวจสอบการประเมินผลนโยบาย	1.000	0.474	0.061
ตัวแปร Factor 6.2 ให้ความสำคัญกับการประเมินผล	2.459	0.515	0.267
ตัวแปร Factor 6.3 มีขอบเขตในการตรวจสอบนโยบาย	1.951	0.468	0.202
ตัวแปร Factor 6.4 กำหนดผู้ใหญ่บ้านมีการตรวจสอบปฏิบัติงาน	3.153	0.273	0.531
ตัวแปร Fc7 ด้านการตรวจสอบจัดซื้อจัดจ้าง	0.814	0.257	0.816

[610]

Citation:

อนพัฒน์ จงมีสุข, สากล พรหมสถิตย์, ภัทรพล ทศมาศ และ สราพร วิชัยรัมย์. (2566). บทบาทกำหนดผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขต

อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3 (4), 601-620

Jongmeesuk, T., Phromsathit, S., Tosamas, P., & Wichairam, S., (2023). The Role of Sub-District Headmen in Examining Policies of Local Government

Organizations Mueang Buriram District Buriram Province. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 3 (4), 601-620; DOI:

<https://doi.org/10.14456/iarj.2023.210>

องค์ประกอบ/ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ		
	มาตรฐาน	S.E.	R ²
ตัวแปร Factor 7.1 ตรวจสอบนโยบายก่อนนำไปสู่การปฏิบัติ	1.000	0.494	0.107
ตัวแปร Factor 7.2 ในการประชุมวางแผน	0.795	0.469	0.074
ตัวแปร Factor 7.3 มีการลงมติในชุมชนเพื่อในการกำหนด	1.609	0.384	0.286
ตัวแปร Factor 7.4 การปฏิบัตินโยบาย	1.688	0.392	0.302
ตัวแปร Fc8 ด้านสิทธิคัดค้านร้องเรียน	0.845	0.319	0.856
ตัวแปร Factor 8.1 การประเมินผลกระทบต่างๆ	1.000	0.359	0.059
ตัวแปร Factor 8.2 ด้านกลยุทธ์ต่างๆ	0.575	0.092	0.050
ตัวแปร Factor 8.3 กำหนดผู้ใหญ่บ้านมีส่วนปฏิบัตินโยบาย	0.610	0.129	0.518
ตัวแปร Factor 8.4 การตรวจสอบการปฏิบัติงาน	0.553	0.112	0.561
ตัวแปร Factor 8.4 การตรวจสอบการปฏิบัติงาน	0.553	0.112	0.561

หมายเหตุ: $P < .01$

จากตารางที่ 4 เมื่อพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านการตรวจสอบนโยบายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 32 ตัวแปร พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.140 ถึง 3.153 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่าสัมประสิทธิ์ การพยากรณ์ (R^2) ตั้งแต่ 0.008 ถึง 0.867 และมีค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบตั้งแต่ 0.190 ถึง 0.744 แสดงว่าทุกตัวแปรมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในระดับที่น่าเชื่อถือและสามารถอธิบายได้อย่างมีความหมาย

เมื่อพิจารณาตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านการวางแผนนโยบาย (Fc1) ทั้ง 4 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.820-1.522 มีค่าความเที่ยง (R^2) อยู่ระหว่าง 1.522- 0.624 โดยตัวแปรเรื่อง ลักษณะกิจกรรมในการปฏิบัติงาน (Factor 1.3) มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด

องค์ประกอบด้านองค์ประกอบด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Fc2) ทั้ง 4 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.812-1.000 มีค่าความเที่ยง (R^2) อยู่ระหว่าง 0.315-0.759 โดยตัวแปร ร่วมกับชุมชนในการปฏิบัติกิจกรรม (Factor 2.1) มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด

องค์ประกอบด้านองค์ประกอบด้านการประเมินผลนโยบาย (Fc3) ทั้ง 4 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.800-1.000 มีค่าความเที่ยง (R^2) อยู่ระหว่าง 0.284-0.302 โดยตัวแปรเรื่อง มีส่วนต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมกับนโยบาย (Factor 3.1) มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด

องค์ประกอบด้านการตรวจสอบการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (Fc4) ทั้ง 4 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.342-2.791 มีค่าความเที่ยง (R^2) อยู่ระหว่าง 0.008-0.608 โดยตัวแปรเรื่อง มีส่วนในการสรุปผลของนโยบาย (Factor 4.2) มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด

[611]

Citation:

อนพัฒน์ จงมีสุข, สากล พรหมสถิตย์, ภัทรพล ทศมาศ และ สถาพร วิชัยรัมย์. (2566). บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขต

อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3 (4), 601-620

Jongmeesuk, T., Phromsathit, S., Tosamas, P., & Wichairam, S., (2023). The Role of Sub-District Headmen in Examining Policies of Local Government

Organizations Mueang Buriram District Buriram Province. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 3 (4), 601-620; DOI:

<https://doi.org/10.14456/iarj.2023.210>

องค์ประกอบด้านการติดตามสอดส่อง (Fc5) ทั้ง 4 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.140-2.736 มีค่าความเที่ยง (R^2) อยู่ระหว่าง 0.055-0.867 โดยตัวแปรเรื่อง ผู้ใหญ่บ้านบทบาทตรวจสอบนโยบาย (Factor 5.2) มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด

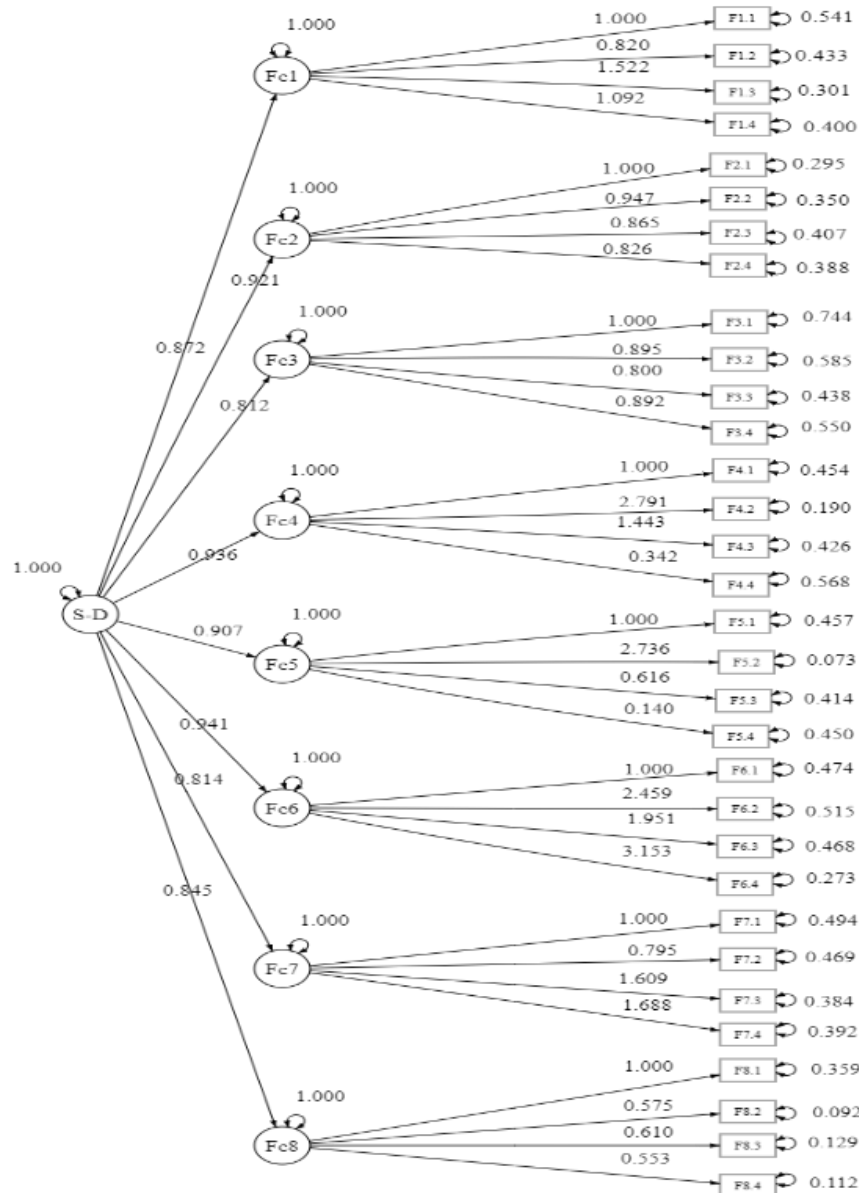
องค์ประกอบด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินโครงการ (Fc6) ทั้ง 4 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 1.000-3.153 มีค่าความเที่ยง (R^2) อยู่ระหว่าง 0.061-0.531 โดยตัวแปรเรื่อง กำหนดผู้ใหญ่บ้านมีการตรวจสอบปฏิบัติงาน (Factor 6.4) มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด

องค์ประกอบด้านการตรวจสอบจัดซื้อจัดจ้าง (Fc7) ทั้ง 4 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.795-1.688 มีค่าความเที่ยง (R^2) อยู่ระหว่าง 0.074-0.302 โดยตัวแปรเรื่อง ในการประชุมวางแผน (Factor 7.2) มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด

องค์ประกอบด้านสิทธิคัดค้านร้องเรียน (Fc8) ทั้ง 4 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.553-1.000 มีค่าความเที่ยง (R^2) อยู่ระหว่าง 0.050-0.561 โดยตัวแปรเรื่อง การประเมินผลกิจกรรมต่างๆ (Factor 8.1) มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด

เมื่อพิจารณาในส่วนองค์ประกอบหลักคือ ทั้ง 8 ด้าน มีค่าเป็นบวกค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.812 ถึง 0.941 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่าความเที่ยง (R^2) อยู่ระหว่าง 0.743-0.856 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินโครงการ ด้านการตรวจสอบการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านการติดตามสอดส่อง ด้านการวางแผนนโยบาย ด้านสิทธิคัดค้านร้องเรียน ด้านการตรวจสอบจัดซื้อจัดจ้าง และด้านการประเมินผลตามลำดับ

การศึกษาบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จึงได้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ดังนี้

Chi-Square= 2276.252 df= 977 P-value= 0.051 GFI= 0.984 AGFI= 0.952 SRMR= 0.010 RMSEA= 0.013

แผนภาพที่ 2 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันบทบาทกำหนดผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อภิปรายผล

จากการศึกษาบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ อภิปรายผลดังนี้

1. ผลการศึกษา การวิเคราะห์และตรวจสอบโมเดลบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ค่าสถิติจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัด พบว่าองค์ประกอบทั้ง 8 ด้านบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีนัยสำคัญทั้ง 8 องค์ประกอบและโมเดลนั้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางลักษณ์ วิรัชชัย (2542) พบว่า ค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) ไม่มีนัยสำคัญ ($p > 0.5$) ไคสแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) มีค่ามากกว่า 2 ไม่เกิน 5 ดัชนีความกลมกลืน (GFI) มีค่ามากกว่า 0.09 ดัชนีวัดระดับ ความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (AGFI) มีค่ามากกว่า 0.90 ความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) มีค่ามากกว่า 0.90 รากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปมาตรฐาน (Standardize RMR) มีค่าต่ำกว่า 0.05 และค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของ ความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) มีค่าต่ำกว่า 0.08 แสดงว่า โมเดลทางทฤษฎีสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้โมเดลการวัดยังมีความตรงเชิงเข้า (Convergent validity) จากค่า ความแปรปรวนที่สกัดได้เฉลี่ยของตัวแปร (Average Variance Extracted: AVE) มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และความเที่ยงเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability: CR) ซึ่งส่วนใหญ่มีค่ามากกว่า 0.70 แสดงว่ามีความเที่ยงสูง ส่วนความตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) พบว่า AVE ขององค์ประกอบทุกค่าพบว่ามีความอยู่ระหว่าง 0.8-0.9

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Exploratory Factor Analysis: EFA) พบว่าเมื่อทำการสกัดองค์ประกอบเบื้องต้นมีองค์ประกอบที่มีค่าไอเกน (Eigen Value) มากกว่า 1 จำนวน 9 องค์ประกอบ เมื่อทำการหมุนแกนองค์ประกอบแบบวาริแมกซ์ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาว่าตัวแปรใดจะอยู่ในองค์ประกอบใดเมื่อค่าน้ำหนักขององค์ประกอบของตัวแปรนั้นมีค่าตั้งแต่ 0.300 ขึ้นไปและมีเกณฑ์ขั้นต่ำ คือ ในแต่ละองค์ประกอบจะต้องมีตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป ทำให้ได้องค์ประกอบที่ชัด 8 องค์ประกอบและสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 62.418 ได้แก่ ด้านการวางแผนนโยบาย ด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านการประเมินผลนโยบาย ด้านการตรวจสอบการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการติดตามสอดส่อง ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินโครงการ ด้านการตรวจสอบจัดซื้อจัดจ้าง และด้านสิทธิศักดิ์ค้ำร้องเรียนทั้งนี้จากการศึกษาเอกสารและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างกรอบแนวคิด และสังเคราะห์ตัวแปรจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนนโยบาย ด้านการ

นโยบายไปปฏิบัติ ด้านการประเมินผลนโยบาย ด้านการตรวจสอบการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการติดตาม สอดส่อง ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินโครงการ ด้านการตรวจสอบจัดซื้อจัดจ้าง และด้านสิทธิคัดค้าน ร้องเรียน พบว่า มี 2 องค์ประกอบที่ได้ผลแตกต่างจากการสังเคราะห์งานวิจัยก่อนหน้านี้ อย่างไรก็ตามเมื่อ พิจารณาเนื้อหาขององค์ประกอบแล้วก็พบว่าต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน และเป็นเรื่องเดียวกัน ข้อ คำถามเป็นไปในทางเดียวกันจึงทำให้ไม่สามารถแยกด้านออกจากกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติศักดิ์ แสงทอง (2559) ได้ศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความร่วมมือในการจัดการน้ำท่วมระหว่างองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน กรณีศึกษาพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซากในภาคใต้ พบว่าองค์ประกอบความสัมพันธ์กับ ความร่วมมือในการจัดการระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) กระบวนการจัดการ 2) ภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น 3) ความสัมพันธ์ทางสังคม 4) กระบวนการเรียนรู้ 5) การติดต่อสื่อสาร และ 6) ความร่วมมือในการจัดการ โมเดลที่พัฒนามีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในเกณฑ์ดี โดยได้ค่า (χ^2) = 8.62 (df = 4, p = .071) CFI = 1.00, RMSEA = 0.054, GFI = 0.99, AGFI = 0.96, และ SRMR = 0.022 กระบวนการจัดการ และกระบวนการเรียนรู้มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความร่วมมือใน การจัดการ ด้วยอิทธิพลเท่ากับ 0.42 และ 0.31 ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) พบว่า โมเดลมี ความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไคกำลังสอง (χ^2) เท่ากับ 2276.252 มีดัชนีวัดระดับ ความน่าจะเป็น (P -value) เท่ากับ 0.051 ท้องศาเสรี (df) เท่ากับ 977 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน GFI เท่ากับ 0.984 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ AGFI เท่ากับ 0.952 ค่ารากเฉลี่ยกำลังสองของเศษ เหลือในรูปของคะแนนมาตรฐาน SRMR เท่ากับ 0.010 และค่ารากเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อน RMSEA เท่ากับ 0.013 ซึ่งค่าสถิติมีความเหมาะสม ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของ ตัวแปรบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 8 ด้าน มีค่าเป็น บวก มีค่าตั้งแต่ 0.812 ถึง 0.941 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.050 ทุกค่าโดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ องค์ประกอบด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินโครงการ มีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบมากที่สุด เท่ากับ 0.941 ด้านการตรวจสอบการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.936 ด้านการนโยบายไปปฏิบัติ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.921 ด้านการติดตามสอดส่อง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.907 ด้านการวางแผนนโยบาย มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.872 ด้านสิทธิคัดค้านร้องเรียน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.845 ด้านการตรวจสอบจัดซื้อจัดจ้าง มีค่า น้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.814 และด้านการประเมินผลนโยบาย มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.812 ตามลำดับ ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันมีข้อคำถามที่เที่ยงตรงกับองค์ประกอบที่วัดและมี ค่าสถิติผ่านเกณฑ์สอดคล้องกับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยการพิจารณาความสอดคล้อง

[615]

Citation:

ธนวัฒน์ จงมีสุข, สากล พรหมสถิตย์, ภัทรพล ทศมาศ และ สราพร วิชัยรัมย์. (2566). บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขต

อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3 (4), 601-620

Jongmeesuk, T., Phromsathit, S., Tosamas, P., & Wichairam, S., (2023). The Role of Sub-District Headmen in Examining Policies of Local Government

Organizations Mueang Buriram District Buriram Province. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 3 (4), 601-620; DOI:

<https://doi.org/10.14456/iarj.2023.210>

ของโมเดลตามสมการโครงสร้างตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีค่าสถิติดังนี้ 1) ค่าไคกำลังสอง (χ^2) ต้องมีค่ามากกว่า 0.050 หรือไม่มีระดับนัยสำคัญ 2) ค่าสถิติไคกำลังสองสัมพัทธ์ (χ^2/d) ควรมีค่าน้อยกว่า 5.000 3) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) ควรมีค่ามากกว่า 0.900 4) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) ควรมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.900 5) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ ควรมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.900 ขึ้นไป 6) ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ ควรมีค่าน้อยกว่า 0.050 ถือว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 7) ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคาดเคลื่อนโดยประมาณที่ดีควรมีค่าน้อยกว่า 0.050 ดังนั้นโมเดลที่ปรับแก้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี คำถามที่ใช้ในการวิจัยสามารถนำไปใช้สำหรับการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

4. การศึกษาบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากภาระหน้าที่กำนันผู้ใหญ่บ้านและเจ้าหน้าที่ปกครองท้องถิ่นรวมถึงสารวัตรกำนัน มีส่วนในการตรวจสอบและเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้เชื่อมโยงประชาชนในพื้นที่และรับรู้ภาระหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานกรมกองต่างๆที่มีส่วนในการพัฒนาพื้นที่นั้นๆ ด้วยภาระบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน และกำนันนั้นอยู่บนพื้นฐานขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน เป็นทั้งคนของราชการและเป็นในฐานะราษฎรในพื้นที่ที่มีอำนาจทางกฎหมายจึงเป็นผู้รักษาผลประโยชน์ให้กับประชาชนและนำความเดือดร้อนที่ต้องได้รับการแก้ไขแจ้งไปยังหน่วยงานราชการเพื่อขอความช่วยเหลือหรือขออนุญาตเรื่องใดต่อไป รวมถึงบทบาทในด้านการเมืองการพัฒนาท้องถิ่นเศรษฐกิจชุมชนรวมถึงรักษาความสงบเรียบร้อย โดยบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านนั้นสำคัญอย่างมาก เช่นด้านการมีส่วนร่วมเข้าไปวางแผนนโยบายในเขตพื้นที่เพื่อให้ให้นโยบายนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์ของราษฎรในพื้นที่ที่มีการสอดส่องรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านต่างๆและยังสามารถเข้าไปตรวจสอบการทำงานรวมถึงงบประมาณในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติหน้าที่และเพื่อเป็นผู้คอยสอดส่องดูแลควบคุมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นปฏิบัติอย่างถูกต้องเป็นธรรมและเกิดประโยชน์ต่อประชาชนในเขตพื้นที่มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภิญญ นาสิงห์พันธ์ (2550) พบว่าบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ปฏิบัติจริงการศึกษาในเขตพื้นที่อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร โดยรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เรียงค่าจากมากน้อย คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านอำนวยความสะดวกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านบริการ ด้านปกครอง ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ด้านปกครองผลการศึกษาพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ทุกด้าน ข้อเสนอแนะทั่วไปของประชาชนอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนครต่อบทบาทกำนัน

[616]

Citation:

ธนวัฒน์ จงมีสุข, สากล พรหมสถิตย์, ภัทรพล ทศมาศ และ สถาพร วิชัยรัมย์. (2566). บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขต

อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3 (4), 601-620

Jongmeesuk, T., Phromsathit, S., Tosamas, P., & Wichairam, S., (2023). The Role of Sub-District Headmen in Examining Policies of Local Government

Organizations Mueang Buriram District Buriram Province. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 3 (4), 601-620; DOI:

<https://doi.org/10.14456/iarj.2023.210>

ผู้ใหญ่บ้านที่ปฏิบัติจริงกับบทบาทที่ควรจะเป็น ดังนี้ ต้องเป็นผู้รักษาความสงบสุขของราษฎรในหมู่บ้านของตนเอง ต้องเป็นที่ปรึกษาหารือและช่วยเหลือเมื่อต้องควบคุมดูแลลูกบ้านให้ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมาย ต้องประกาศข่าวสารของทางราชการให้กับราษฎรได้รับรู้ ควรมีบทบาทที่สำคัญที่จะปกป้องป้าชุมชนให้อยู่คู่หมู่บ้าน มีอำนาจหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ควรมีบทบาทในการรักษาพันธุ์สัตว์น้ำ ควรมีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งน้ำ น้ำกินน้ำและแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ควรเป็นผู้นำทางด้านการประกอบอาชีพ ต้องส่งเสริมและกระตุ้นให้ราษฎรรู้จักความพอเพียงประหยัด อดออมมีบทบาทสำคัญในการให้ชุมชนมุ่งวิถีชีวิตแบบพอเพียง ต้องได้รับการพัฒนากระบวนการอำนวยความสะดวก ส่งเสริมบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการประណอมข้อพิพาทให้องค์กรประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขข้อพิพาทร่วมกัน ต้องเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้งการเกิดตายและย้ายที่อยู่เป็นนายทะเบียนครอบครัวและเป็นพยานรับรองบุคคล มีบทบาทที่สำคัญในการประสานงานโครงการที่ได้รับจากการอุดหนุนรัฐบาลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโครงการหมู่บ้านอยู่ดีมีสุข และสอดคล้องกับ ฅรณค์เดช จงหนาน (2550) ได้ศึกษาบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในค้ำนต่าง ๆ ยังมีความสำคัญอยู่มาก แม้ว่าในปัจจุบันจะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบมากขึ้นในการดูแลทุกข์สุขของราษฎร แต่จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่าปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่าง คือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนทั่วไป และข้าราชการ ต่างมีความเห็นว่าการปฏิบัติในหน้าที่ต่างๆที่กฎหมายกำหนดไว้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ยังมีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ที่มาก โดยเฉพาะบทบาทในด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพและบทบาทด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยสำหรับบทบาทที่ปฏิบัติได้มาก เช่น การแจ้งประกาศข่าวสารทางราชการ ให้ราษฎรทราบ การแจ้งเตือนภัย และให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันสาธารณภัย การดูแลมิให้บุคคลใดบุกรุกครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินสาธารณะประโยชน์ การแจ้งความเมื่อทราบว่ามีกระทำความผิดกฎหมายและสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ให้เจ้าพนักงานทราบ การกระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎร และการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น ส่วนเรื่องที่มีการปฏิบัติได้น้อยนั้นเช่น การฝึกอบรมให้คนไทยรู้จักหน้าที่และกระทำการในเวลาอบ การจัดการตามหมายสั่งให้ค้ำนและให้ยึดของเจ้าพนักงาน เป็นต้น สำหรับในเรื่องสภาพปัญหาการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้นโดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนทั่วไป และข้าราชการ ต่างมีความคิดเห็นว่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประสบปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เป็นเรื่องเกี่ยวกับการขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับระเบียบกฎหมายต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนดไว้ส่วนเรื่องทีกลุ่มตัวอย่างเห็นว่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่ได้ประสบปัญหาหรือประสบปัญหาน้อย คือ การเกรงกลัวผู้มีอิทธิพล ส่วนบทบาทหน้าที่ความจำเป็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในด้านต่างๆ นั้น กลุ่มตัวอย่างคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนทั่วไป และข้าราชการ ต่างมีความเห็นเหมือนกันว่ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ขังมีบทบาทหน้าที่ความจำเป็นอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะบทบาทค้ำนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่น 1 บทบาท

[617]

Citation:

ธนพัฒน์ จงมีสุข, สากล พรหมสถิตย์, ภัทรพล ทศมาศ และ สดภาพ วิชัยรัมย์. (2566). บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขต

อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3 (4), 601-620

Jongmeesuk, T., Phromsathit, S., Tosamas, P., & Wichairam, S. (2023). The Role of Sub-District Headmen in Examining Policies of Local Government

Organizations Mueang Buriram District Buriram Province. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 3 (4), 601-620; DOI:

<https://doi.org/10.14456/iarj.2023.210>

.....

ทางด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ และบทบาททางด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ที่เห็นได้ชัด คือ การมีบทบาทในการเป็นผู้ประสานสัมพันธ์งานต่าง ๆ การเป็นตัวแทนของรัฐในการดำเนินการตามนโยบายด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย นำไปสู่การปฏิบัติในระดับตำบล หมู่บ้าน การเป็นผู้ติดต่อประสานงานต่าง ๆ การประนีประนอมข้อพิพาทต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน และการตรวจสอบและรับรองความประพฤติของราษฎรในหมู่บ้านเพื่อประโยชน์ในการทำนิติกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะนำผลวิจัยไปใช้ดังนี้

1.1. ด้านกิจกรรมการเสริมสร้างบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมตรวจสอบเน้นการเข้าไปมีส่วนร่วมต่อการวางแผนนโยบายเพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่างๆในการมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่นในระดับต่างๆต่อไป

1.2. การพบความสำคัญขององค์ประกอบบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 8 องค์ประกอบนั้นได้ถูกจัดเรียงลำดับความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบไว้แล้ว การนำองค์ประกอบของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายไปใช้อาจพิจารณาเลือกเฉพาะองค์ประกอบที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดในลำดับต้นๆ หรือนำทุกองค์ประกอบไปใช้ในการพัฒนาชุดกิจกรรมการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

1.3. นำเสนอข้อมูลเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อองค์กรท้องถิ่นในการพัฒนาบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อปรับปรุงการวางแผนและกำหนดนโยบายให้ภาคประชาคมเข้ามามีส่วนร่วมต่อกระบวนการต่างๆมากขึ้น

2. การทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรศึกษาแรงจูงใจในการเลือกพัฒนามาบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านจำแนกตามองค์ประกอบอื่น

2.2. ควรศึกษาองค์ประกอบแรงจูงใจการเป็นกำนันผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์ในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการหาแนวทางในการสร้างผู้ใหญ่บ้านและกำนันที่มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2550). *คู่มือปฏิบัติงานสำหรับกำนันผู้ใหญ่บ้าน ปี 2550*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อสาารักชาติดินแดนกรมการปกครอง.
- กิตติศักดิ์ แสงทอง. (2557). *รูปแบบความร่วมมือในการจัดการน้ำท่วมระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน: กรณีศึกษาพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซากในภาคใต้ของประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- โกวิทย์ พวงงาม. (2550). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชนจำกัด.
- ชาญ คำวรรณ. (2546). *บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนภายหลังปี พ.ศ.2537*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณรงค์เดช จงหนาน. (2550). *บทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณัฐวุฒิ ฤกษ์นอก. (2555). *การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน กรณีศึกษา: อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ธวัชชัย รักขนาม. (2538). *สถานภาพและภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านกับบทบาทการปกครองท้องถิ่น: ศึกษากรณีอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระพงษ์ แก้วหาญ. (2543). *กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ประชาคม ประชาสังคม*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2546). *บทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านและการปกครองท้องถิ่น*. รายงานวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- นงลักษณ์ พรหมจินดา. (2554). *การประเมินตนเองในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระนอง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสม์: สถิติวิเคราะห์สำหรับวิจัย*. ครั้งที่พิมพ์. 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นิจ ไพรสนธ์. (2542). *การเพิ่มสมรรถนะในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน*. กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์บัณฑิต: มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ปกรณ์ สุริวรรณ. (2546). *การหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในความสัมพันธ์ระหว่างนัการเมืองระดับชาติ/ท้องถิ่นกับประชาชน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2555). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. ครั้งที่พิมพ์. 10.บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- ภิญโญ นาสังข์. (2550). *บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ปฏิบัติจริงกับบทบาทที่ควรเป็น: กรณีศึกษาในเขตพื้นที่อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- มนัส สุริยสิงห์. (2543). *บทบาทในกระบวนการกำหนดนโยบายของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2552). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กาฬสินธุ์: โรงพิมพ์ประสานการพิมพ์
- สำนักงานอำเภอเมืองบุรีรัมย์. (2565). *สถิติจำนวนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์*. บุรีรัมย์: สำนักงานอำเภอเมืองบุรีรัมย์.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper & Row.

[620]

Citation:

ธนพัฒน์ จงมีสุข, สากล พรหมสถิตย์, ภัทรพล ทศมาศ และ สถาพร วิชัยรัมย์. (2566). บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการตรวจสอบนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขต

อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3 (4), 601-620

Jongmeesuk, T., Phromsathit, S., Tosamas, P., & Wichairam, S., (2023). The Role of Sub-District Headmen in Examining Policies of Local Government

Organizations Mueang Buriram District Buriram Province. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 3 (4), 601-620; DOI:

<https://doi.org/10.14456/iarj.2023.210>